

Aleksis K

Huono-osaiset

Erikoistutkijat ovat erikoistutkinneet, että suomalaisen huono-osaisen muotokuva on muuttunut ja huono-osaisuus on ylipäänsäkin kasautunut eri paikkoihin kuin ennen.

Kun asiaa alkaa ajatella maallikonakin, noinhan se tietysti on. Otetaanpa esimerkiksi eräs Suomen tunnetuimmista huono-osaisen muotokuvista, taidemaalari Helene Schjerfbeckin maalaama taulu "Toipilas". Alunperinhän tuo maalaus esitti erittäin huono-osaista tyttölasta, jota on luultavasti keuhkotauti runnellut. Huono-osaisuutta lisäsi se, että tyttöraukka sattui sairastumaan viime vuosisadalla, jolloin ei vielä ollut keksitty tehokkaita rohtoja tuperkkeliin. Niinpä hän muotokuvassaan vaikuttaa edelleen valjulta, vaikka onkin jo tokeneemaan päin – lieneekö nykyisin enää edes hengissä.

Ikäänkuin tuo ei olisi vielä riittänyt yhden muotokuvan kohtaloksi, viime aikoina tilanne on muuttunut ja entisestään pahentunut. Taulun maali on paikoitellen haahtunut, kenties jopa rapistunut. Itse asiassa on perusteltua sanoa, että se raukka, joka on erehtynyt ostamaan maalauksen vaikka parilla miljoonalla markalla, on nykyisin itse aika huono-osainen. Hän olisi kenties saanut rahoilleen paremman koron arvopaperipörssissä tai ostamalla yksioita Helsingistä.

Kulttuurin alalta löytyy toinenkin järkyttävä tarina siitä, kuinka hyväosainen voi hiljalleen lipua huono-osaiseksi. Eräässä menestyvässä laitosteatteerissa nimittäin esiintyi vielä 50-luvulla poikkeuksellisen kaunis ja etevä näyttelijä, jolle kuin luonnostaan lankesivat Siltalan pehtoorin, Elmon ja Niskavuoren nuoren isännän roolit,

ynnä muutkin hyvät osat näytelmissä. Sitten tämä sankari kuitenkin hiljalleen vanheni ja hän alkoi saada yhä huonompia osia. Aluksi hänet valittiin mielipuoleksi, sittemmin päiväkirjaksi näytelmään Mielipuolen päiväkirja, ja lopulta hän vaipui kollektiiviseen pääosaan Hugon Kurjissa. Taannoin hän päätti päivänsä näyttelemällä pääkalloa Shakespearen Hamletissa.

Huono-osaisuuden alueellisten muutosten esimerkiksi puolestaan käy muuan espoolainen sijoituskonsultti, joka vielä pari vuotta sitten menestyi erittäin hyvin kasinotaloudessa. Sitten hän kuitenkin erehtyi sijoittamaan taskunpohjalle keräytyneet 17 miljoonaa markkaa sellaisiin arvopapereihin, joiden arvo ei noussutkaan. Jopa osinko on laskenut ja sitä pidetään nykyisin varsin huonona substanssiin verrattuna. Tämä osoittaa, että huono-osaisuus on todella siirtynyt myös Etelä-Suomeen ja muihin parempiin piireihin.

Samalla huono-osaisuus on levinnyt yhä laajempiin kansankeroksiin. Sen todistaa loton kehitys viime viikkoina. Ainakin huhtikuun puolivälistä alkaen jokainen suomalainen on pistänyt rahojaan lottoon viikko viikolta yhä enemmän. Vaan kuinka on käynyt? Huonosti, joka ikiselle. Kukaan ei yltänyt lottopottiin, kun se oli pari miljoonaa markkaa. Ei yksikään onnistunut viiden miljoonan kohdalla, ja kymmenessä miljoonassa huono-osaisen lukumäärä vain lisääntyi. Tällä viikolla lottovoittaja voisi saada jo 12 miljoonaa markkaa, mutta ellei kenelläkään vielääkään tärppää, se on jo huono-osaisuuden Suomen ennätys.